

Mihail Victus

TRUP STRĂIN

FRAGMENT DE ROMAN

[...] Bătrânul trecuse de optzeci și nouă de ani, iar Martin, fiindcă auzea că tot mai mulți oameni de vârsta acestuia sau chiar mai tineri *urmasu* să moară, se întreba când avea să-i vină rândul. Nu se gândea la moarte ca la un lucru rău, era mai mult o senzație, un bâzâit ușor lângă ureche, o atingere pe umărul drept – așa cum îi explicase Gilda, să te desparți de viață la o vârstă înaintată însemna un fel de răsplată, era ceva ce mulți numeau plecarea spre un loc de odihnă, dar nu în felul în care înțelegeau oamenii religioși, fiindcă în familia Kertész-Petreschi nu existau icoane, așa cum Martin vedea pe pereții altor familii, și nu se rosteau rugăciuni. Dar Valter n-a așteptat ca moartea să-l găsească în pat pentru a-i acorda binemeritata odihnă, a pornit în căutarea ei dimineța și abia în lumina roșiatică a apusului, când nea Trifu venea să întrebe de treabă l-a descoperit lângă șanțul de drenaj din curte, cu coasa însângerată lângă el, cu mâinile și burta pline de pământ și iarbă. Nu a fost nevoie de-o investigație complicată pentru a se stabili cauza morții și cum s-a întâmplat, fiind clar pentru toată lumea, inclusiv pentru Gilda, că bătrânul își propusese să cosească iarba de pe marginea canalului (evident că nu avusese răbdare să-l

lase pe nea Trifu să facă treaba asta, evident că voia să-și demonstreze că încă mai era capabil de-o asemenea activitate mărunță) și că fusese nevoie doar de-o patinare a cizmei pe iarba umedă ca trupul îmbătrânit să cadă fără a fi în stare să evite lama coasei, să poată cumva să-și ferească stomacul din calea ei, tendoanele roase de timp nu mai reușiseră să se pună în mișcare cu flexibilitatea de altădată. Întins apoi pe spate, Valter smulse din jur iarbă și pământ și încercase să-și astupe rana, să oprească șuvoiul de sânge – fața lui rămăsese înțepenită într-o expresie care arăta că se concentrase până la ultimele puteri la treaba asta, fără a se gândi să strige după ajutor, fără a fi conștient că atunci și acolo își trăia ultimele clipe. Gilda a părut să accepte vestea morții cu mai multă stăpânire de sine decât s-ar fi așteptat oricine, dar lui Albert i-a zis cu o furie vizibilă,

Bătrân căpos și neastâmpărat. Eram convinsă că până la urmă o să și-o facă cu mâinile lui,

și s-a ocupat aproape mecanic de cele necesare pentru înmormântare, cu o detașare care-ar fi putut păcăli pe cineva care n-o cunoștea. Desigur că nimeni nu a considerat-o lipsită de sentimente, durerea nu se manifestă la fel în fiecare, unii o lasă să se reverse prin toți porii, alții o țin ascunsă, fără a însemna că vreuna e mai ușor de îndurat decât cealaltă. Gilda a plâns, a lăsat durerea să se verse din ea, dar numai când se afla singură, când era convinsă că nimeni n-o putea auzi. Decizia luată în momentul când stabilise să se întoarcă din Sibiu, aceea de-a fi lângă familia ei, rămăsese la fel de categorică, fiind motivul pentru care voia să le arate celorlalți cât de puternică putea fi. Era până la urmă și un test de voință pe care trebuia să-l

treacă. Dacă aluneca în partea cealaltă, dacă întindea brațele spre deznădejde și suferință, se temea că putea să cadă într-o prăpastie de unde poate că n-ar fi reușit să se mai ridice vreodată. Avea nevoie să-și arate hotărârea și puterea, ca restul familiei să se poată încrede fără rezerve în ea, Martin avea nevoie de această mamă ca o stâncă de neclintit. Nu bănuia că el o auzise într-unul din momentele când, ascunsă în magazia casei de la țară, departe de familie și de cei care se strâng de obicei în jurul unui mort, își înăbușise hohotele de plâns c-un prosop deja îmbibat cu lacrimi. Martin surprinsese ceva ce n-ar fi trebuit niciodată să știe, ceva atât de intim încât orice martor, chiar și involuntar, ca el, merita să se evaporeze pe loc sau să-i fie ștearsă din memorie acea amintire. Pentru că nu și-a văzut trupul dizolvându-se chiar acolo, sub privirile lui, în ciuda furnicăturilor din picioare și din brațe și de pe spate, a fugit în direcția opusă magaziei. Apoi, în timp ce se afla în camera mortuară, laolaltă cu niște mătuși cu figuri atât de inumane că i se păreau caricaturi sau personaje de benzi desenate, s-a întrebat de ce se simțea mai trist când se gândea la Gilda decât la faptul că bunică-su era cu adevărat mort. În cameră intra câte o persoană, se apropia de sicriu, se uita cu atenția la Valter, unii îl pupau pe frunte sau pe mâinile împreunate pe piept, alții doar îl atingeau cu vârfurile degetelor și toți spuneau, cu voci joase,

Dumnezeu să-l ierte,

la care mătușile răspundeau în același fel, ca un ecou lovit de pereții camerei. Martin ar fi vrut să știe de ce trebuia iertat Valter și de ce tocmai de acel cineva *din cer* despre care nu puteau fi siguri că există – așa îi explicaseră părinții lui după ce aflase despre *el* la ora

de religie. Familia Kertész-Petreschi frecventa biserica în scop social și deloc pentru nevoi spirituale, o singură dată pe an, de Paște, cu zece minute înainte de miezul nopții și plecau imediat după ce-și aprindeau lumânările, pentru că pur și simplu *așa se obișnuia* – lui Martin îi plăcea momentul când, la fel ca ei, mulți oameni se întorceau acasă pentru a mânca și a bea, în loc să aștepte finalul slujbei, așa cum de fiecare dată îi invitau preoții, iar străzile întunecate se umpleau cu luminile galbene ale lumânărilor. Martin se uita la figurile cu ochi umflați ale surorilor lui (Gabriela venise din Anglia, dar fără Nathan) și-i părea rău că nu reușea să simtă ceva care să-i provoace și lui lacrimi. *Nimănui nu-i plac ciudații*. Dar, imediat ce i-au revenit în minte acele cuvinte, și-a spus că dacă nu plângea nu însemna că era un ciudat. S-a uitat la Albert și nici lui nu părea să-i fi curs măcar o singură lacrimă și, fiindcă a descoperit în jur mai multe fețe care, deși cu aceleași expresii de tristețe și oboseală, nu arătau că ar fi plâns, s-a mai liniștit. A luat blocul de desen și un creion, s-a suit pe un scaun înalt într-o parte mai liberă a camerei de unde putea să-l vadă cât mai bine pe Valter și a început să-l deseneze. Era cel mai sincer lucru pe care-l putea face și n-avea cum să-l mai deranjeze pe bătrân acum, când numai trupul lui se afla acolo, un trup care, chiar dacă stătea culcat și cu ochii închiși, așa cum îl văzuse de multe ori când se recupera după lovitura la cap, nu arăta ca în timpul unui somn, părea cu adevărat ceva lipsit de viață, un manechin sau o sculptură. S-a străduit să surprindă în desen tocmai această stare, să (re)prezinte un trup care, chiar dacă nu s-ar fi aflat în sicriu, să nu arate ca și cum ar fi dormit. A întors pagina după o primă încercare

și a început alt desen, de această dată renunțând complet la sicriu și la mâinile împreunate, fiindcă trădau prea mult faptul că era vorba de-un mort. S-a concentrat doar la trăsăturile celui care-i fusese până de curând bunic, la deosebiri observate între ceea ce vedea acum și ceea ce-și amintea de când îl văzuse dormind. Ajunsese la jumătate cu desenul și avea satisfacția că îi reușește. L-a oprit palma lui Albert, apăsându-l pe umăr – i-a zis, fără ca măcar să se uite la ce desena,

Nu aici. Poți să te duci la tine în cameră, dacă vrei, nu ești obligat să stai aici,

apoi una dintre mătuși a zis,

Deranjezi mortul,

și Martin a privit-o contrariat. Cum ar fi putut să deranjeze un mort? Valter nu mai era acolo cu adevărat, el așa înțelesese. Dar nu s-a mișcat de pe scaun, pentru că voia să termine desenul și dacă îl continua ajutându-se doar de imaginație și memorie, n-ar fi reușit să surprindă tot ce era mai important. Din fericire, Gilda intrase în cameră, iar acum, cu chipul împrăștiat ca după o baie cu apă rece, se uita la desenul neterminat. I-a zis lui Albert,

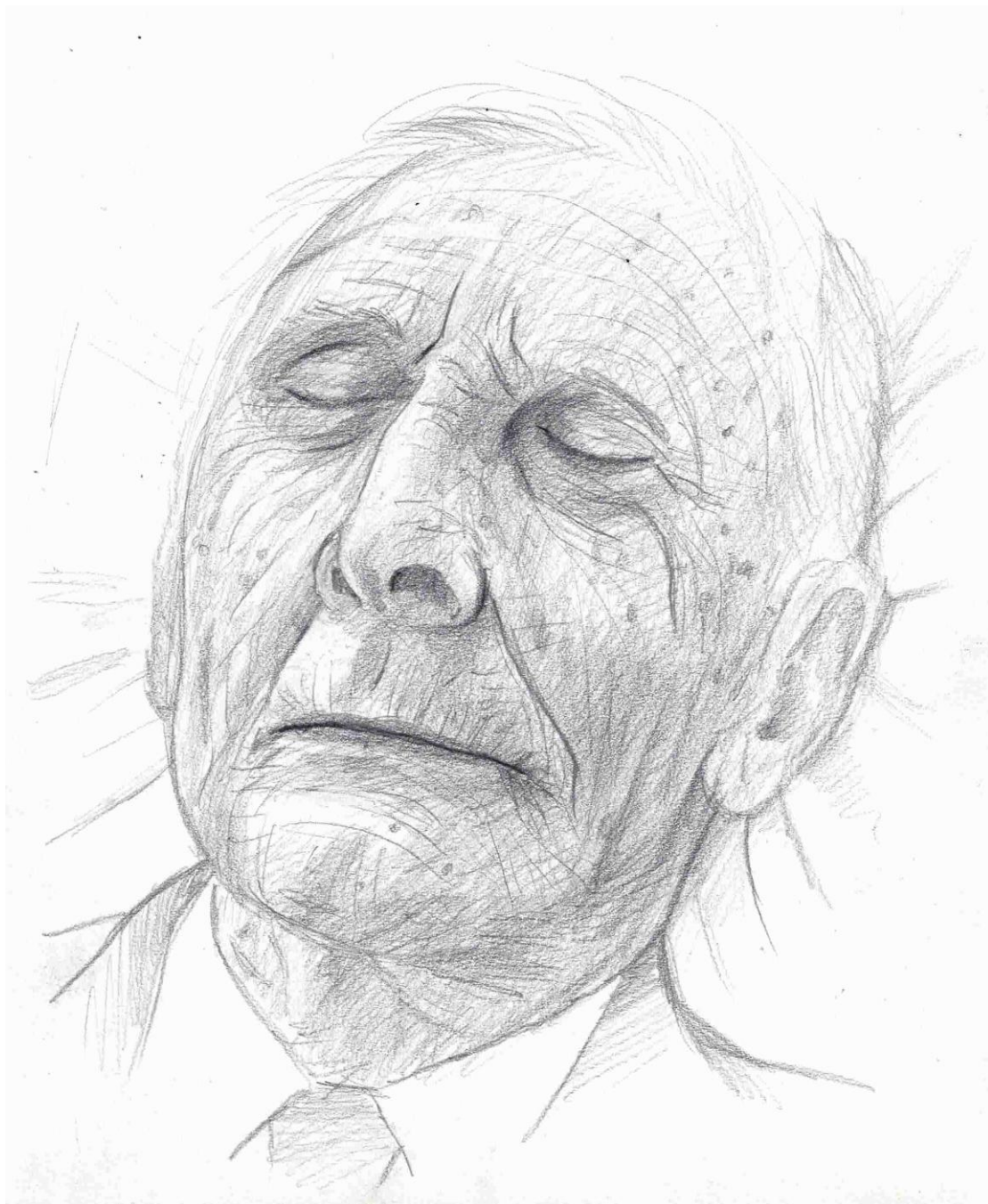
Lasă-l,

apoi s-a uitat la tatăl ei care nu mai avea nimic de adăugat și s-a întors spre mătușa care vorbise,

Nu deranjează pe nimeni. Hai, Marti, continuă. Să-mi arăți și mie după ce termini.

Albert s-a abținut (pentru a câta oară?) să comenteze, mătușile doar au ridicat puțin din umeri, Erica, aflată lângă intrare, a dat dezaprobat din cap, dar nimeni nu l-a mai întrerupt pe Martin până

când, o jumătate de oră mai târziu, a fost cu adevărat mulțumit de desen. A găsit-o pe Gilda în curte, unde întâmpina pe cineva din sat care-l cunoscuse pe Valter și venise să-și prezinte condoleanțele (o mulțime de fețe necunoscute) – a așteptat să rămână singură ca să-i arate pagina din caiet cu varianta finală a portretului,

În loc să primească obișnuitele aprecieri, Martin a simțit brațele Gildei cum l-au lipit de corpul ei, apăsându-i spatele și umerii cu putere, și s-a gândit că dacă trupul ei ar fi fost făcut din ceva doar puțin mai moale s-ar fi putut scufunda în el ca într-un lichid gros, ca smoala. (Gilda va așeza desenul în biblioraftul cu anul 1997 și-l va acoperi cu o foaie albă pe care-o va îndepărta o singură dată, când mirosul propriei morți va deveni prea persistent.) În ziua înmormântării, după ce numai familia Kertész-Petreschi a rămas lângă pământul răscolit de la baza crucii, Gilda le-a cerut să o aștepte în mașină – când au ajuns la capătul aleii, Martin s-a uitat înapoi ca să-și vadă mama cum se sprijinea cu o mână de cruce și a știut că plângea, acum când n-o vedea nimeni, a resimțit asta ca un șut în inimă. I s-a părut ciudat că-l durea mai mult să o vadă plângând pe mama lui decât ceea ce cauza această reacție – moartea lui Valter. Adică îi părea rău că n-avea să-și mai vadă bunicul, dar, dacă nu mai exista o viață după moarte, cel puțin nu aceea despre care se vorbea la ora de religie, era un deznodământ firesc. Chiar și pe Valter îl auzise de multe ori cum spunea, fără nicio părere de rău,

Când oi pleca eu,

sau,

Când m-oi duce,

sau,

Când n-oi mai fi,

și nu părea să-l sperie sau să-l întristeze prea mult ideea de moarte.

Martin a încetat să se mai gândească la asta până când, două

săptămâni mai târziu, mergea spre casă cu bicicleta, pe șoseaua principală a cartierului. Își va aminti în primul rând de cele zece roți ale camionului scheunând când se frecau de asfalt, încă multă vreme după apăsarea frânei, apoi trupul omului smuls de pe bicicletă, împrăștiat apoi pe șosea în așa fel că părea deja lipsit de viață, doar o farsă vizuală, pentru că imediat după ce roțile din față au reușit să-l ocolească, iar următoarele au trecut peste el, trupul a început să se zbată cu disperare, ca o pasăre căreia i s-a retezat capul – jumătate din fața omului nu mai exista, iar cealaltă se înroșise complet și pata formată chiar acolo, la baza gâtului, se lărgea cu cât trupul continua să se zbată. Au urmat câteva momente de încremenire totală, nici sunet, nici mișcare, apoi Martin a simțit un braț cum îi intrase pe gură și încerca să-i scoată măruntaiele. A lăsat bicicleta să cadă lângă el și s-a ținut cu mâinile de burtă. Credea că avea să vomite, exploziv și de neoprit, însă doar și-a lăbărțat buzele și a lăsat să-i pice printre dinți puțină salivă spumantă și amară. Accidentul avusese loc doar cu vreo douăzeci de metri în fața lui. Simțise camionul cum trece pe lângă el, poate puțin cam prea repede, suflul care-l făcuse să strângă bine de ghidon ca să-și păstreze echilibrul. Apoi îl văzuse pe omul care pedala pe șosea încă de când, de la distanță, arăta cât un deget mic, cum încercase să depășească o mașină parcată lângă trotuar, fără a se asigura în spate. Acum camionul stătea pe diagonală și blocase circulație de pe șosea. Bicicleta victimei ricoșase în mașina de lângă trotuar și rămăsese sprijinită de ea, cu cadrul îndoit și ambele roți răsucite. Șoferul camionului coborâse și stătea lângă mort, cu o mână pe față și alta pe stomac – după felul cum i de mișcau umerii, Martin

putea să-și dea seama că plânge. Din mașinile blocate pe șosea ieșeau tot mai mulți oameni și se apropiau de cadavrul cu jumătate de cap îmbibat de sânge. Fețele celor care aveau curiozitatea să-l privească mai bine arătau ca și cum tocmai mâncaseră ceva care le cauza dureri și greață. Martin a auzit vocea unui bărbat în spatele lui,

Du-te de-aici, băiete. Asta nu e ceva să vadă un copil,

a ridicat bicicleta și, pentru că tremura prea mult, a mers pe lângă ea până când a depășit mortul și camionul și abia după vreo sută de metri a încălecat-o și a pedalat încet spre casă, fără să coboare de pe trotuar. N-a reușit să mănânce nimic la masa de seară. Pentru a scăpa, a mințit că mâncase un sandwich la Ticu și nici a doua zi n-a avut poftă de mâncare, chiar dacă s-a forțat să înghită două felii de pâine cu gem și o cană cu ceai. În următoarele zile și mai ales nopți s-a gândit intens la Valter Kertész și a înțeles că *plecase* pentru totdeauna, ceva ce știuse de prima dată, dar fără a fi atât de evident ca acum, după ce văzuse biciclistul spulberat de camion, ceea ce însemna un fel de-a privi moartea în față și a înțelege că nu era o fabulație sau ceva atât de îndepărtat încât să nu merite să te gândești la ea, dar în locul celui biciclist ar fi putut fi el sau Gilda sau Albert, Corina, Roxana sau Mirabela, Gabriela sau Erica sau Laura sau Cezar sau Ticu sau oricare dintre colegii lui de școală – asta îl făcea să tremure de frică. În benzi desenate nimeni nu murea cu adevărat și uneori nici în cărțile de literatură, când autorii doar te păcăleau în felul ăsta – diferența era că acolo totul se întâmpla doar în imaginație și chiar și el desenase ori scrisese despre personaje care mureau. Dar, și-a spus el, pentru că exista viață trebuia să existe și moarte și mai devreme sau mai târziu

avea să i se întâmple oricui. Și tocmai asta îl speria cel mai mult pe Martin, acel nimic despre care-i spusese părinții lui că urma după ce mori. Nu înțelegea dacă însemna că pur și simplu încetai cu totul să mai existi (greu de crezut) sau ceva din tine continua să plutească aiurea într-un gol în care nu poți să vezi și să faci nimic. Dacă era așa, prefera prima variantă, iar dacă părinții lui greșeau și după moarte pășeau într-o lume nouă, așa cum încerca să-i convingă pe elevi profesorul de religie, așa cum de altfel și unele personaje din cărți credeau, asta cu siguranță era mai bine decât *nimic*. Existau și religii în care se spunea că oamenii se reîncarnau în următoarea viață, da, citise și despre așa ceva, problema fiind că te puteai reîncarna în vreun animal și asta i s-a părut cel mai puțin probabil, chiar dacă i-ar fi plăcut să devină tigrul sau vultur. Și l-a închipuit pe Valter reîncarnat într-o broască țestoasă și a pufnit pe nas – a privit spre tavan și a zis încet,

Tataie, dacă ești acolo, te rog să mă ierți că te-am desenat fără să-ți cer voie.

Gândul că putea să existe o viață de după, oricât de minusculă ar fi fost posibilitatea, îl ajuta pe moment să uite de amenințarea acelui înspăimântător *nimic*, dar care oricum revenea până la urmă să-l chinuie în vise, iar asta a început să-l obsedeze mai mult decât orice. Desenele lui, literatura și imaginile cu femei dezbrăcate nu mai aveau nicio importanță în comparație. Dacă el putea să devină *nimic*, la fel se întâmpla, în același timp, cu întreaga lume, pentru că dacă el înceta să existe, tot ceea ce până mai înainte putea să vadă, să simtă sau să știe dispărea instant, ca după o pocnitură din degete.